

Inicijativa za transparentnost sistema krivičnog pravosuđa u Crnoj Gori

SUDOVI

METODOLOGIJA

1. Analiza pravnog okvira

Izradi metodologije prethodila je detaljna analiza pravnog okvira vezana za rad sistema krivičnog pravosuđa u Crnoj Gori. Analiza pravnog okvira je obuhvatila propise koji se tiču načina funkcionisanja institucija koje su obuhvaćene monitoringom kao i onih propisa koje se direktno tiču njihove transparentnosti. Pored analize domaće legislative urađena je i analiza međunarodnih standarda i primjera dobre prakse u vezi sa transparentnošću rada organa koji učestvuju u krivičnom postupku.

U Crnoj Gori, inicijalno je analizirano 26 zakona i podzakonskih akata. Nakon toga, zakoni i ostali pravni akti koji su identifikovani kao relevantni za monitoring su detaljno analizirani sa ciljem da se dobije jasna slika o obavezama institucija koje se tiču transparentnosti. Legislativa koja je analizirana uključuje: Zakonik o krivičnom postupku Crne Gore, Zakon o izvršenju krivičnih sankcija, Zakon o sudovima, Zakon o postupanju prema maloljetnicima u krivičnom postupku, Krivični zakonik Crne Gore, Uredba o načinu vođenja kaznene evidencije, Zakon o državnom tužiocu, Zakon o sudskom savjetu, Pravilnik o unutrašnjem poslovanju državnog tužilaštva, Sudski poslovnik, Zakon o unutrašnjim poslovima, Zakon o slobodnom pristupu informacijama, Kodeks sudijske etike, Ustav Crne Gore, Zakon o potvrđivanju Konvencije o pružanju međunarodne pravne pomoći u krivičnim stvarima, Vodič kroz sudove Udruženja sudija Crne Gore, Vodič kroz krivični i građanski postupak Udruženja sudija Crne Gore i pravilnici o anonimizaciji podataka. Konačno, analiza je uključila i međunarodne preporuke i standarde međunarodnih organizacija poput Savjeta Evrope, DCAF-a (The Geneva Centre for Democratic Control of Armed Forces), IFES-a – International Foundation for Electoral Systems i sl.

2. Metodologija monitoringa

Metodologija monitoringa razvijena je u saradnji sa ekspertima iz akademskih institucija kao i u konsultaciji sa iskusnim advokatima i sudijama.

U fokusu monitoringa je transparentnost, kao jedan od osnovnih preduslova borbi protiv korupcije. Monitoringom CDT želi da podstakne saradnju i konstruktivan dijalog sa institucijama krivično-pravnog sistema i doprinese transparentnijim sudskim postupcima, poboljšanom pristupu pravdi i kvalitetu sudskog postupka, kao i povećanju povjerenja javnosti u pravosudni sistem. S obzirom na činjenicu da je ovo prvo istraživanje ovog tipa, iz širokog spektra tema odabrali smo pet na koje se

treba fokusirati: javnost u radu, javnost glavnog pretresa i glavne rasprave, suđenje maloljetnicima, pravosudni informacijski sistem – PRIS i budžetska transparentnost. Ove teme smo zatim operacionalizovali u niz mjerljivih indikatora.

U okviru prve dimenzije **javnost u radu** istraživali smo da li su dostupne informacije o radu sudova na osnovu kojih je moguće upoznavanje sa načinom funkcionisanja, na osnovu koji je moguće pratiti i procijeniti kvalitet njihovog rada a takođe smo htjeli da provjerimo u kolikoj mjeri se primjenjuju pravila vezana za slobodan pristup informacijama.

Kod **javnosti glavnog pretresa i glavne rasprave** fokusirali smo se na mogućnost fizičkog pristupa prostorijama suda a i posvetili smo pažnju pitanjima vezanim za sam proces rasprava kao i na objavljivanje dokumenata vezanih za glavni pretres i glavne rasprave. Pored pomenutog, željeli smo da vidimo kako sudovi **postupaju u slučaju kada se sudi sa maloljetnicima** u smislu javnosti tog procesa a takođe smo željeli da se uvjerimo da li svi sudovi koriste **pravosudni informacijski sistem – PRIS**. Akcenat je takođe stavljen i na **budžetsku transparentnost**, jer smo željeli da vidimo da li se sudovi trude dovoljno da približe građanima budžetska dokumenta.

2.1. Obuhvat

Monitoringom su obuhvaćene sljedeći sudovi: 15 Osnovnih sudova, 2 Viša suda, Apelacioni sud i Vrhovni sud.

Tabela 1.1. Osnovni i viši sudovi obuhvaćeni monitoringom

15 Osnovnih sudova	<i>Osnovni sud Ulcinj, Osnovni sud Herceg Novi, Osnovni sud Kotor, Osnovni sud Plav, Osnovni sud Rožaje, Osnovni sud Cetinje, Osnovni sud Bar, Osnovni sud Bijelo Polje, Osnovni sud Kolašin, Osnovni sud Berane, Osnovni sud Nikšić, Osnovni sud Žabljak, Osnovni sud Pljevlja, Osnovni sud Podgorica, Osnovni sud Danilovgrad.</i>
2 Viša suda	<i>Viši sud u Podgorici i Bijelom Polju</i>

Indikatori su formirani u periodu septembar - novembar 2013. godine.

2.2. Izvori podataka

Za sudove smo imali 35 indikatora. Svaki indikator je nosio 1 bod ukoliko je zadovoljen, odnosno 0 bodova ukoliko nije zadovoljen.

Podaci su prikupljeni naprednim pretraživanjem službenih Internet stranica. Na ovaj način provjeravali smo koliko su institucije otvorene i da li ističu na Internetu informacije od značaja za građane.

Monitoring će biti upotpunjen indikatorima koje nijesmo bodovali a koji će poslužiti kako bi dopunili postojeće informacije i kako bi rezultati monitoringa ali i zaključci bazirani na njemu pružili jasniju sliku o stanju u institucijama. Pomenuti indikatori će se nalaziti u predlogu praktične politike u kojoj će se prezentovani rezultati i preporuke za poboljšanje stanja.

Tabela 1.2.

Prikaz broja indikatora i izvora informacija

Ukupno indikatora	Web indikatora	Upitnik	Teren
35	23	7	5

2.3. Prikupljanje podataka

Monitoring je izvršen u periodu januar-mart 2014.

Većina informacija je prikupljena pretraživanjem internet stranica sudova, kao i putem upitnika.

Informacije nijesmo tražili putem zahtjeva za slobodan pristup informacijama, već redovnim putem, zato što je za ocjenu transparentnosti od izuzetnog značaja i provjera spremnosti sudova da dobrovoljno odgovori na upite.

CDT se u svom radu drži principa transparentnosti tako želimo da i kompletan proces ovog monitoringa učinimo transparentnim za sve zainteresovane strane. U skladu sa tim, izradili smo poseban veb sajt sa svim indikatorima, rang listama i relevantnim dokumentima. Postavljanjem cijelog monitoringa na veb sajt postićemo provjerljivost istraživanja jer će podaci biti dostupni institucijama i svim zainteresovanim građanima.